

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1923 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa inrikes postavgifter.

I en den 9 mars 1923 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 122, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen besluta, att de av riksdagen för tiden till 1923 års utgång beslutade postavgifterna skulle äga fortsatt tillämpning till och med den 31 december 1924, dock att de stadgade avgifterna för postabonnemang å tidning icke skulle tillämpas beträffande sådana abonnemang för år 1925, som verkställdes under år 1924.

Under kristiden hava de inrikes postavgifterna höjts fyra olika gånger, nämligen efter beslut av 1917, 1918, 1919 och 1920 års lagtima riksdagar. Alla dessa förhöjningar utom den första hava ansetts böra vidtagas till förebyggande av att förlust uppstode å poströrelsen.

För 1921 års riksdag framlades av Kungl. Maj:t förslag om ytterligare ökning av vissa postavgifter (propositionen nr 186). Då emellertid av generalpoststyrelsen sedermera verkställda utgiftsberäkningar gävo vid handen, att utan anlitan av nya portoförhöjningar skulle för år 1921 ernås enahanda resultat, som Kungl. Maj:t avsett att vinna genom de föreslagna höjningarna, och för år 1922 ett något bättre resultat än Kungl. Maj:t beräknat, fann riksdagen sig kunna lämna förslaget om förhöjningarna utan bifall.

Utskottet.
Återblick.

Det av Kungl. Maj:t för 1922 års riksdag framlagda förslaget rörande vissa inrikes postavgifter avsåg i huvudsak, dels att då gällande förhöjda postavgifter skulle äga fortsatt giltighet till utgången av år 1923, med undantag av inrikes brevportot och i samband därmed portot för korsband som innehåller affärshandling, för vilka viss nedsättning föreslogs från och med den 1 oktober 1922, dels ock att maximivikten för korsband, som innehåller varuprov, skulle från och med samma tidpunkt höjas. I sitt i anledning av propositionen avgivna betänkande, nr 36, tillstyrkte bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts med propositionen framlagda förslag med, bland annat, den ändringen, att utskottet förordade återinförande av särskilt lägre lokalporto. Vid behandlingen av utskottets betänkande stannade kamrarna i olika beslut, i det att första kammaren biföll vad utskottet i betänkandet hemställt, under det att andra kammaren biföll ett under överläggningen framställt yrkande, att riksdagen, med avslag å utskottets hemställan, måtte besluta, att de av riksdagen för tiden till 1922 års utgång beslutade postavgifterna skulle äga fortsatt tillämpning till och med den 31 december 1923. I gemensam omröstning segrade första kammarens mening. Sålunda nedsattes från och med den 1 oktober 1922 det inrikes brevportot till 15, 30, 45 och 60 öre för respektive viktsatser samt minsta avgiften för korsband, innehållande affärshandlingar, till 15 öre, och samtidigt återinfördes lokalporto med 10, 20, 30 och 40 öre för respektive viktsatser av lokalbrev och 10 öres minimiavgift för korsband av nyss angivet slag; övriga postavgifter bibehölls oförändrade.

Propositionen. Den föreliggande propositionen avser i huvudsak, att de sedan den 1 oktober 1922 gällande postavgifterna skola äga fortsatt giltighet till utgången av år 1924.

Generalpoststyrelsen.

I skrivelse den 14 november 1922 med förslag till beräkning av det inkomstöverskott av postverkets rörelse, som borde upptagas i riksstaten för budgetåret 1923—1924, framlade generalpoststyrelsen en beräkning rörande postverkets driftresultat för såväl år 1922 som år 1923. Därvid uppskattade styrelsen för år 1922 inkomsterna till 68.7 och utgifterna till 54.7 miljoner kronor samt för år 1923 inkomsterna till 59 och utgifterna till 53 miljoner kronor. Styrelsen kom följaktligen i sina beräkningar till driftöverskott, nämligen för år 1922 14 och för år 1923 6 miljoner kronor; och föreslog styrelsen, att sistnämnda belopp, som beräknades bliva inlevererat till statskassan under första hälften av år

1924, måtte upptagas i riksstaten för budgetåret 1923—1924 såsom inkomstöverskott av poströrelsen.

I skrivelse den 6 mars 1923 gjorde generalpoststyrelsen sedermera framställning beträffande postavgifterna för tiden efter 1924 års ingång. Därvid meddelade styrelsen, att av bokslutet för år 1922 framginge, att postverkets inkomster och utgifter uppgått till respektive omkring 69.4 och 54.1 miljoner kronor, vadan överskottet under nämnda år belöpt sig till omkring 15.3 miljoner kronor. Att de verkliga inkomsterna överstigit de beräknade berodde, enligt vad styrelsen vidare meddelade, huvudsakligen på ökad frankoteckensuppbörd under årets sista månader samt under december 1922 influtna likvider från vissa utländska postförvaltningar. Vad det ekonomiska resultatet av postverkets rörelse under år 1923 beträffade, förklarade sig styrelsen numera med hänsyn dels till den uppgång, frankoteckensuppbörden visat under sista kvartalet 1922 och januari månad 1923, dels ock till den minskning i driftkostnaderna, som dyrtidstilläggets nedsättning i enlighet med de av Kungl. Maj:t i propositionen nr 2 till 1923 års riksdag föreslagna grunder skulle medföra för postverket, kunna beräkna inkomstöverskottet under sistnämnda år till 7,5 miljoner kronor. Vad år 1924 beträffade förklarade sig styrelsen anse, att det med hänsyn till de svårberäkneliga faktorer, som inverkade på postverkets såväl inkomster som utgifter, icke läte sig göra att så lång tid i förväg framkomma med några tillförlitliga kalkyler. Inkomstöverskottet för år 1924 kunde för närvarande icke beräknas till högre belopp än för år 1923 eller till 7,5 miljoner kronor.

Generalpoststyrelsen, som vid de meddelade beräkningarna angående postverkets inkomster för åren 1923 och 1924 räknat med att nu gällande postavgifter komme att oförändrade gälla icke blott under hela år 1923 utan även under hela år 1924, förklarade i sistnämnda framställning, att styrelsen icke ansåge sig för närvarande böra föreslå någon ändring beträffande nu utgående postavgifter, varföre styrelsen hemställde, att bestämmelserna om desamma måtte givas fortsatt tillämpning till och med den 31 december 1924.

I det anförande till statsrådsprotokollet den 8 januari 1923, med vilket dåvarande chefen för finansdepartementet underställde Kungl. Maj:ts prövning beräkningen av statens inkomster för tiden 1 juli 1923—30 juni 1924, anförde departementschefen beträffande postverkets överskott för år 1923 i huvudsak följande (propositionen nr 1, inkomsterna s. 22).

*Chefen för
finansdeparte-
mentet.*

Sagda överskott hade av generalpoststyrelsen beräknats till 6 mil-

joner kronor. Styrelsen hade därvid — med hänsyn till de osäkra utsikterna på det ekonomiska området — för sin del ansett försiktigheten bjuda att räkna med en, låt vara mindre nedgång i poströrelsen under år 1923 i jämförelse med år 1922. Riksräkenskapsverket åter hade, från sin allmänna uppfattning att man snarare borde kunna vänta en uppåtgående än en nedåtgående konjunktur, beräknat en inkomst ävensom ett överskott, som med 3 miljoner kronor överstego vad generalpoststyrelsen upptagit. För egen del förklarade chefen för finansdepartementet, att en given följd av den under år 1922 vidtagna portosänkningen vore, att överskottet av poströrelsen, som för år 1922 beräknats hava uppgått till 14 miljoner kronor, borde sänkas. Av generalpoststyrelsens beräkning rörande driftkostnaderna ville det emellertid synas, som skulle ett större överskott än 6 miljoner kronor kunna ernås. På grund av sänkningen i dyrtidstilläggskostnader samt med tillämpande av den allmänna uppfattning rörande konjunkturutvecklingen, åt vilken departementschefen vid behandlingen av finansplanen för statsregleringen givit uttryck, vore en höjning av generalpoststyrelsens beräkning av överskottet fullt berättigad. För sin del förordade chefen för finansdepartementet, att inkomsttiteln ifråga upptoges till 8 miljoner kronor.

*Chefen för
kommunikationsdeparte-
mentet.*

Vid anmälan i statsrådet av föreliggande ärende erinrade dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet om sistnämnda beräkning, vilken med en halv miljon kronor överstege vad generalpoststyrelsen i sin skrivelse den 6 mars 1923 ansåge sig kunna beräkna. Med hänsyn härtill ansåg departementschefen någon nedsättning i nu gällande postavgifter icke böra för närvarande vidtagas, och tillstyrkte departementschefen därför generalpoststyrelsens förslag, att berörda avgifter skulle oförändrade utgå under år 1924.

*Utskottets
yttrande.*

I likhet med generalpoststyrelsen och förutvarande chefen för kommunikationsdepartementet har bevillningsutskottet, som särskilt beaktat den statsfinansiella synpunkten, funnit, att någon nedsättning av de enligt beslut av 1922 års riksdag till utgången av år 1923 gällande postavgifterna icke bör äga rum under år 1924; utskottet har sålunda ansett sig kunna tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande avgifterna för postabonnemang å tidning framgår av det vid propositionen fogade protokollsutdraget, att med de nuvarande avgiftsbeloppen inkomsterna av bestyret med de postabonnerade tidningarna uppgå till ett belopp, som är mellan 7 och 8 miljoner kronor lägre än utgifterna för samma verksamhetsgren.

Generalpoststyrelsen anförde i sin den 27 februari 1922 dagtecknade skrivelse, vilken låg till grund för Kungl. Maj:ts till sistnämnda års riksdag avgivna proposition (nr 143) i fråga om vissa inrikes postavgifter, att det syntes böra tagas under omprövning, huruvida de grunder, efter vilka postavgifterna för postabonnerade tidningar utginge, möjligen borde omläggas, liksom ock huruvida sistnämnda avgifter och avgifterna för utgivarkorsband stode i lämpligt förhållande till varandra, varjämte jämväl vissa andra bestämmelser i 1916 års tidningsförordning syntes böra underkastas revision. Till det statsrådsprotokoll, varav utdrag bifogats sistnämnda proposition, anförde föredragande chefen för kommunikationsdepartementet, efter att hava erinrat om det nu återgivna uttalandet, att departementschefen hade för avsikt att låta verkställa en utredning i frågan.

Utskottet har inhämtat, att berörda ämne inom generalpoststyrelsen är föremål för en undersökning, vilken har ansetts böra föregå den i utsikt ställda utredningen. Utskottet förutsätter, att den anmärkningsvärda brist, som ifrågavarande verksamhetsgren på sätt nyss nämnts uppvisar, vid utredningen särskilt beaktas.

I anslutning till vad här ovan förut anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 122, besluta, att de av riksdagen för tiden till 1923 års utgång beslutade postavgifterna skola äga fortsatt tillämpning till och med den 31 december 1924, dock att de stadgade avgifterna för postabonnemang å tidning icke skola tillämpas beträffande sådana abonnemang för år 1925, som verkställas under år 1924.

Stockholm den 24 april 1923.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Gustaf Nilsson, Antonsson*, Rosén*, Rune, Björnsson, Boman*, Jönsson i Boa, Johansson i Kullersta*, Luthander, Olsson i Ramsta*, Henrikson*, Alexis Björkman*, Ericson i Oberga, Johan Bergman*, Uddenberg i Karlskoga, Lövgren i Nyborg och Björklund.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.